

Na podlagi petega odstavka 6. člena Zakona o oskrbi s plini (Uradni list RS, št. 204/21 in 121/22) in soglasja Ministrstva za okolje, podnebje in energijo št. z dne , Agencija za energijo izdaja

AKT

o metodologiji za izdelavo razvojnih načrtov prenosnega sistema plina

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

Ta akt določa metodologijo za izdelavo desetletnih razvojnih načrtov operaterja prenosnega sistema (v nadaljnjem besedilu: razvojni načrt).

2. člen (pomen izrazov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem aktu, imajo enak pomen kot izrazi, opredeljeni v 3. členu Zakona o oskrbi s plini (Uradni list RS, št. 204/21 in 121/22), poleg tega pa imajo posamezni izrazi še naslednji pomen:

- ENTSOG: evropska mreža operaterjev prenosnih sistemov za plin;
- GRIP: regionalni naložbeni načrt za plin;
- TYNDP: desetletni razvojni načrt omrežja za Evropsko unijo, ki ga pripravlja ENTSOG.

II. POSTOPKI IN ROKI ZA PRIPRAVO RAZVOJNEGA NAČRTA TER KRITERIJI NAČRTOVANJA

3. člen (priprava razvojnega načrta)

(1) Razvojni načrt je izdelan strokovno in skrbno ter pregledno in razumljivo prikaže vse zahtevane podatke, rezultate analiz in napovedi.

(2) Razvojni načrt opredeli glavno infrastrukturo za prenos plina, ki jo je na podlagi predhodnih analiz v naslednjih desetih letih treba zgraditi ali posodobiti.

(3) Desetletno obdobje, ki je obravnavano v razvojnem načrtu, je obdobje desetih zaporednih koledarskih let, ki se začne s koledarskim letom, ki sledi letu, v katerem operater prenosnega sistema Agenciji za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija) predloži razvojni načrt.

(4) Vse denarne vrednosti v razvojnem načrtu so izražene v EUR brez DDV.

4. člen (časovni roki in posredovanje agenciji)

- (1) Operater prenosnega sistema vsaki dve leti najkasneje do 1. junija predloži agenciji v soglasje razvojni načrt.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek operater prenosnega sistema, ki je certificiran kot neodvisni operater prenosnega sistema, izdelava in agenciji predloži razvojni načrt v skladu z zakonom, ki ureja oskrbo s plini.
- (3) Operater prenosnega sistema predloži agenciji v soglasje razvojni načrt v natisnjem izvodu in elektronski obliki, ki omogoča računalniško obdelavo.

5. člen (posvetovalni postopek)

- (1) Pred predložitvijo razvojnega načrta v soglasje agenciji se operater prenosnega sistema posvetuje z zadevnimi uporabniki sistema tako, da osnutek razvojnega načrta javno objavi na svoji spletni strani. Javno posvetovanje traja vsaj 30 dni.
- (2) S posameznimi uporabniki sistema lahko operater prenosnega sistema izvede posvetovanje tudi pred javnim posvetovanjem, če posvetovanje vpliva na manjše število uporabnikov sistema oziroma lokalno.
- (3) Operater prenosnega sistema se pri pripravi razvojnega načrta oziroma v okviru javnega posvetovanja posvetuje tudi z operaterjem kombiniranega prenosnega in distribucijskega elektroenergetskega omrežja.
- (4) Prejete pripombe v okviru javnega posvetovanja in njihovo ustrezno obravnavo operater prenosnega sistema predloži agenciji skupaj z vlogo za izdajo soglasja k razvojnemu načrtu.
- (5) Ne glede na prejšnji odstavek izvede operater prenosnega sistema, ki je certificiran kot neodvisni operater prenosnega sistema, javno posvetovanje v skladu z zakonom, ki ureja oskrbo s plini.

6. člen (kriteriji načrtovanja)

- (1) Operater prenosnega sistema načrtuje razvoj in vzdrževanje prenosnega sistema družbeno odgovorno, s poudarkom na trajnostnem razvoju in učinkoviti izvedbi potrebnih naložb.
- (2) Izhodišče, ki ga upošteva operater prenosnega sistema pri pripravi razvojnega načrta, je zagotavljanje varne in zanesljive oskrbe s plinom po prenosnem sistemu in zagotavljanje ustreznih prenosnih zmogljivosti za prenos plina do slovenskih uporabnikov sistema kot tudi za čezmejni prenos plina ob čim nižjih stroških za uporabnike sistema in s čim manjšim vplivom na okolje.
- (3) Pri načrtovanju naložb operater prenosnega sistema prednostno upošteva ukrepe za povečanje učinkovitosti in izkoriščenosti obstoječe infrastrukture, če predstavljajo stroškovno učinkovitejšo alternativo širitvi prenosnega sistema.
- (4) Operater prenosnega sistema pri pripravi razvojnega načrta načrtuje prilagajanje prenosnega sistema nadaljnjemu razvoju na področju sprejema plinov iz obnovljivih virov v prenosni sistem ob uvajanju inteligentnih omrežnih storitev.

(5) Pri načrtovanju infrastrukture operater prenosnega sistema glede na tip in namen naložbe upošteva rezultate analiz stroškov in koristi, poglobljenih analiz potreb infrastrukture (pristop od zgoraj navzdol), hidravličnih analiz, modeliranja omrežja oziroma trga, testiranja trga, odločitev za vsako naložbo posebej (pristop od spodaj navzgor) in drugih primernih metod. Pri sprejemanju odločitev operater prenosnega sistema upošteva tehnično in ekonomsko najustreznejšo rešitev, ki je sprejemljiva tudi z okoljskih vidikov.

III. OBVEZNA VSEBINA RAZVOJNEGA NAČRTA

7. člen (opredelitev in prikaz naložb)

(1) Za namen razvojnega načrta operater prenosnega sistema razdeli naložbe glede na tip in namen naložbe, vrsto plina, vplivno območje in fazo izvedbe.

(2) Glede na tip naložbe se naložbe delijo na:

- plinovode (prenosni, povezovalni, priključki in drugi);
- kompresorske postaje;
- druge objekte, opremo in inštalacije, ki so bistvenega pomena za varno, učinkovito in zanesljivo upravljanje prenosnega sistema.

(3) Glede na namen naložbe se naložbe delijo na:

- naložbe v širitev prenosnega sistema, ki pomeni novogradnjo, katere glavni namen je izgradnja nove prenosne zmogljivosti oziroma povečanje obstoječe prenosne zmogljivosti, vse z namenom oskrbe novih odjemalcev, povečanjem oskrbe obstoječih odjemalcev ali povezave trgov s plinom v regiji;
- naložbe v povečanje obratovalne zanesljivosti prenosnega sistema, ki vključujejo naložbe v obnove, rekonstrukcije, predstavitve, posodobitve, opustitve, nadomestne gradnje, ki bistveno ne povečujejo prenosne zmogljivosti, naložbe v izboljšanje kakovosti obratovanja, naložbe za namen interoperabilnosti in sistemske zanke;
- priključitve, ki zajemajo projekte priključitev novih uporabnikov sistema in spremembe obratovalnih karakteristik na plinovodnih objektih pri obstoječih uporabnikih sistema.

(4) Glede na vrsto plina se naložbe delijo na:

- naložbe za prenos zemeljskega plina;
- naložbe v prenosni sistem, ki omogočajo injiciranje in prenos plinov obnovljivega ali fosilnega izvora.

(5) Glede na vplivno območje se naložbe delijo na:

- naložbe v notranje omrežje, ki so prvenstveno pomembne za oskrbo slovenskih odjemalcev plina;
- čezmejne naložbe, ki so naložbe v mejne povezovalne točke in plinske koridorje za prenos plina znotraj prenosnega sistema do sosednjih prenosnih sistemov;

- naložbe skupnega evropskega interesa, ki jim je Evropska komisija podelila status »projekti skupnega interesa« z namenom njihovega prispevka k ciljem evropske energetske politike.

(6) Glede na fazo izvedbe se naložbe delijo na:

- naložbe v gradnji: naložbe, za katere je bila na podlagi investicijske dokumentacije sprejeta in potrjena končna naložbena odločitev, faza načrtovanja je zaključena, gradnja pa se že izvaja;
- naložbe s sprejeto končno odločitvijo o gradnji (projekti FID): naložbe, ki so bile v fazi priprave v razvojnem načrtu, h kateremu je agencija dala soglasje in jih je potrdil tudi organ za odločanje o naložbah operaterja prenosnega sistema, gradnja pa se še ni začela;
- naložbe v pripravi: naložbe, za katere je začetek gradnje predviden v naslednjih treh letih;
- naložbe v načrtovanju: naložbe v študije, lokacijsko in investicijsko dokumentacijo ter druge naložbe, ki bodo v triletnem obdobju še v fazi načrtovanja, začetek gradnje pa v tem obdobju ni predviden.

(7) Operater prenosnega sistema prikaže agregirane podatke o številu naložb in ocenjenih vrednostih naložb, ločene glede na opredelitev naložb iz tega člena. Za vsako naložbo, opredeljeno v skladu s tem členom, prikaže tudi ime in oznako naložbe, tehnične značilnosti, predvideni začetek obratovanja in ocenjeno vrednost naložbe.

8. člen **(analiza obstoječih razmer)**

Operater prenosnega sistema v razvojnem načrtu analizira obstoječe razmere na prenosnem sistemu, pri čemer upošteva in prikaže:

- stanje prenosnega sistema in njegovih elementov (dolžine plinovodov glede na premere cevi plinovodov, tlačne stopnje in starosti plinovodov, moči kompresorskih postaj, število merilno-regulacijskih postaj (MRP) in število odjemnih mest);
- zanesljivost obratovanja prenosnega sistema in infrastrukturni standard (N-1);
- podatke o virih plina za oskrbo Slovenije;
- primerjavo vloge plina v Sloveniji in v Evropski uniji.

9. člen **(analiza in napoved porabe plina)**

(1) Operater prenosnega sistema analizira in prikaže porabo plina v prenosnem sistemu v preteklem petletnem obdobju za naslednje panoge oziroma sektorje: industrija, gospodinjstva in poslovni odjem, proizvodnja električne energije, soproizvodnja toplote in električne energije ter za vse panoge in sektorje skupaj.

(2) Operater prenosnega sistema za panoge oziroma sektorje iz prejšnjega odstavka pripravi desetletno napoved porabe plina, pri čemer med drugim upošteva:

- razvojne usmeritve iz Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta;
- razvojne scenarije, opredeljene v veljavnem TYNDP;
- oceno pričakovanega prihodnjega gospodarskega razvoja.

10. člen

(analiza in napoved prenosa plina preko prenosnega sistema)

(1) Operater prenosnega sistema analizira in prikaže prenos plina preko slovenskega prenosnega sistema v preteklem petletnem obdobju.

(2) Operater prenosnega sistema pripravi desetletno napoved prenosa plina preko slovenskega prenosnega sistema, pri čemer upošteva:

- stanje prenosnih sistemov v okviru povezav znotraj ENTSOG;
- predviden razvoj porabe plina v Sloveniji in sosednjih državah glede na razvojne scenarije, opredeljene v veljavnem TYNDP.

11. člen

(zanesljivost oskrbe s plinom in potrebna infrastruktura)

Operater prenosnega sistema na podlagi uredbe Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), ki ureja ukrepe za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom, in na podlagi slovenske zakonodaje, ki ureja zanesljivost oskrbe s plinom, analizira prenosni sistem plina v Republiki Sloveniji, in sicer z vidika usklajenosti z napovedmi iz 9. in 10. člena tega akta.

12. člen

(razvoj prenosnega sistema, kakovost in interoperabilnost)

(1) Operater prenosnega sistema analizira stanje prenosnega sistema glede na standarde kakovosti, merila učinkovitosti in interoperabilnost ter oceni kakovost izvajanja prenosa plina oziroma možnosti uvajanja ali izboljšav na področjih:

1. sistemov daljinskega vodenja in sistema nadzora;
2. merilnih sistemov in sistemov nadzora kakovosti plina;
3. obvladovanja emisij metana na prenosnem sistemu;
4. platform za rezervacijo prenosnih zmogljivosti, za spremljanje obratovanja sistemov in izmenjav podatkov ter platform za transakcije na trgu;
5. sistemov vzdrževanja;
6. ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti prenosnega sistema, ki med drugim vključujejo zmanjšanje porabe plina za sistemske razlike, ki so posledica merilnih negotovosti, in sistemskih razlik, ki so posledica izgub, ter zmanjšanje porabe plina za lastno rabo;
7. sistemov za interoperabilnost z operaterji prenosnih sistemov plina v regiji;
8. inteligentnih omrežnih storitev.

(2) V skladu z zakonom, ki ureja oskrbo s plini, operater prenosnega sistema pripravi in prikaže načrt prilagoditve za prevzem in prenos plinov obnovljivega ali nefosilnega izvora ter vodika.

13. člen **(analiza in napoved zakupa prenosnih zmogljivosti)**

(1) Operater prenosnega sistema analizira in prikaže zakup prenosnih zmogljivosti na izstopnih točkah v Republiki Sloveniji v preteklem petletnem obdobju za naslednje panoge oziroma sektorje: industrija, gospodinjstva in poslovni odjem, proizvodnja električne energije, soproizvodnja toplote in električne energije ter za vse panoge in sektorje skupaj.

(2) Operater prenosnega sistema analizira in prikaže zakup čezmejnih prenosnih zmogljivosti v preteklem petletnem obdobju. Pri tem za vsako mejno povezovalno točko grafično prikaže tehnično zmogljivost, dodeljeno zagotovljeno zmogljivost in dodeljeno prekinljivo zmogljivost. Posebej prikaže tudi največje dnevne prenesene količine in največje povprečne mesečne prenesene količine na posamezni mejni povezovalni točki.

(3) Operater prenosnega sistema na podlagi analiz iz prvega in drugega odstavka tega člena ter na podlagi analiz iz 8. do 12. člena tega akta v razvojnem načrtu pripravi napoved zakupa prenosnih zmogljivosti. Pri tem posebej prikaže:

- desetletno napoved zakupa prenosnih zmogljivosti na izstopnih točkah v Republiki Sloveniji za naslednje panoge oziroma sektorje: industrija, gospodinjstva in poslovni odjem, proizvodnja električne energije, soproizvodnja toplote in električne energije ter za vse panoge in sektorje skupaj;
- desetletno napoved zakupa prenosnih zmogljivosti na izstopnih točkah v Republiki Sloveniji za proizvodnjo električne energije po posameznih elektrarnah;
- vsaj petletno napoved zakupa prenosnih zmogljivosti na mejnih povezovalnih točkah prenosnega sistema;
- vsaj petletno napoved razpoložljivih tehničnih zmogljivosti na mejnih povezovalnih točkah prenosnega sistema, ki je časovno in tehnično usklajena z razpoložljivimi tehničnimi zmogljivostmi sosednjih operaterjev prenosnih sistemov;
- vsaj petletno napoved razpoložljivih tehničnih zmogljivosti na mejnih povezovalnih točkah prenosnega sistema, vključno z napovedjo in oceno zakupa prenosnih zmogljivosti, prikazano grafično za vsako posamezno mejno povezovalno točko.

(4) Petletno napoved zakupa prenosnih zmogljivosti na mejnih povezovalnih točkah prenosnega sistema prikaže operater prenosnega sistema vsaj v dveh različicah ob upoštevanju scenarijev po TYNDP in scenariju, ki je pričakovan glede na dejansko dinamiko razvoja. Pri tem operater prenosnega sistema poda tudi obrazložitev posameznih scenarijev in utemelji svoj izbor scenarijev.

14. člen **(opredelitev potrebnih naložb v prenosni sistem)**

(1) Operater prenosnega sistema na podlagi analiz iz prejšnjega člena v razvojnem načrtu opredeli glavno infrastrukturo za prenos plina, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti za zagotovitev ustreznih prenosnih zmogljivosti oskrbe s plinom.

(2) Operater prenosnega sistema na podlagi analize iz 11. člena tega akta v razvojnem načrtu opredeli glavno infrastrukturo za prenos plina, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti za varno in zanesljivo obratovanje prenosnega sistema plina.

(3) Operater prenosnega sistema na podlagi analize iz 12. člena tega akta v razvojnem načrtu opredeli glavno infrastrukturo za prenos plina, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti za povečanje učinkovitosti prenosnega sistema, izboljšanje kakovosti obratovanja prenosnega sistema, za zagotavljanje interoperabilnosti in prilagajanje nadaljnjemu razvoju prenosnega sistema plina.

15. člen **(časovna dinamika in finančno ovrednotenje načrtovanih naložb)**

Operater prenosnega sistema v skladu z opredeljeno glavno infrastrukturo iz 14. člena tega akta opredeli časovno dinamiko izvedbe načrtovanih naložb in potrebnih ukrepov za stroškovno učinkovite izboljšave v omrežni infrastrukturi. Načrtovane naložbe in potrebne ukrepe operater prenosnega sistema v razvojnem načrtu finančno ovrednoti na podlagi sedanjih vrednosti.

16. člen **(evropska dimenzija oskrbe s plinom)**

Operater prenosnega sistema poda evropsko dimenzijo oskrbe s plini, tako da prikaže:

1. izvajane in načrtovane naložbe v plinsko infrastrukturo v državah EU in v tretjih državah, ki imajo pomemben vpliv na oskrbo s plinom v EU;
2. oskrbo držav EU s plinom in dostop do virov;
3. projekte iz seznama projektov Skupnega evropskega interesa in projektov Vzajemnega interesa (PMI), ki jih je predlagal operater prenosnega sistema oziroma ki bi lahko pomembneje vplivali na slovenski trg s plinom;
4. sodelovanje v okviru ENTSOG;
5. aktivnosti pri pripravi TYNDP;
6. aktivnosti pri pripravi GRIP, kjer sodeluje operater prenosnega sistema;
7. aktivnosti pri pripravi evropske plinovodne hrbtenice za vodik.

IV. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

17. člen (končanje postopkov)

Določbe tega akta se ne uporabljajo za razvojne načrte, dane v soglasje pred uveljavitvijo tega akta.

18. člen (začetek veljavnosti)

Ta akt začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 71-12/2023/1

Maribor, dne 15. 12. 2023

EVA

Predsednik sveta
Agencije za energijo
dr. Franc Žlahtič